

Forsknings- og høyere utdanningsminister Tora Aasland
Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Oslo, 10. juni 2008

Forventninger til stortingsmeldingen om internasjonalisering av utdanning

Undertegnende organisasjoner har ulike roller og ulike oppgaver, men deler alle et engasjement for styrket internasjonal kontakt og utveksling på alle nivåer i skole og utdanningssystem. Vi setter pris på at regjeringen har invitert til innspill og dialog i forbindelse med den varslede stortingsmeldingen om internasjonalisering av utdanning. Vi har forventninger om at dette dokumentet blir et viktig bidrag til å forme en helhetlig politikk for sterkere internasjonalisering innen utdanning.

Betydningen av internasjonalisering

Internasjonalisering er både et mål i seg selv og et middel for å sikre høy kvalitet i utdanning. Det er viktig at "internasjonalisering av utdanning" ikke begrenses til utelukkende å fokusere på studieopphold i utlandet, og til å være forbeholdt høyere utdanning. Internasjonalisering handler ikke minst om å se og forstå vår egen virkelighet i en stadig mer globalisert verden. Kunnskap og innsikt om internasjonalt arbeid, kulturelle dimensjoner og beslutningsmekanismer må oppfattes og brukes som en naturlig bestanddel av læreplaner og studieplaner.

Utdanning må bidra til bred internasjonal kompetanse, dannelses, språkferdigheter og kulturforståelse. Dette er innsikt som etterspørres i alle deler av samfunns- og næringsliv. Den viktigste kunnskapsoverføring mellom land skjer fortsatt ved at folk flytter på seg. Derfor bør ambisjonen være å legge til rette for at flere norske elever, studenter og forskere kan reise til andre land og at vi kan ta imot flere hos oss.

Det er behov for å øke kunnskapsgrunnlaget om internasjonalisering i norsk utdanning og for å styrke beslutningsgrunnlaget knyttet til spørsmål om internasjonalisering. I stortingsmeldingen bør det gis en oversikt over omfanget av og bredden i aktiviteter i det internasjonale arbeidet som skjer på de ulike utdanningsnivåene

Videregående nivå

I videregående opplæring har det over tid vært en markert nedgang i tallet på norske elever som søker utvekslingsopphold. Dette er uheldig i seg selv, og det svekker i neste omgang rekrutteringen til studier i utlandet. Det bør settes som et politisk mål at utvekslingsaktiviteten skal trappes opp betydelig. For å legge til rette for at flere kan delta må informasjonsarbeidet styrkes, rådgivningen bedres og vilkårene for godkjenning være mer detaljerte og entydige. Ved godkjenning kan det ikke bare måles om man har identiske fagkombinasjoner med de som finnes i Norge, men det må tas hensyn til hele læringsutbyttet. Også elever som tar et år ute som ekstraår i det treårige videregående løpet bør få del i studiefinansieringen. Det må legges til rette for å bruke EUs utvekslingsprogrammer, også i de tilfeller hvor det settes i gang forsøk med individuell deltakelse.

Språk er en ressurs som må ivaretas og styrkes i utdanningssystemet. Språk er en viktig forutsetning for, og del av, arbeidet med internasjonalisering. Språk er en viktig døråpner for mobilitet i utdanning og arbeidsliv. Det er positivt at det arbeides med tiltak som kan styrke språkfagenes posisjon og som kan få flere elever til å velge andre fremmedspråk i tillegg til engelsk.

Høyere utdanning

Også når det gjelder tallet på norske studenter i utlandet er utviklingen negativ. Det må være et politisk mål å snu denne trenden. Norge trenger flere studenter ute, både flere delgrads- og helgradsstudenter. Et av virkemidlene for å oppnå dette er at finansieringssystemet for norske universiteter og høyskoler utformes slik at det motiverer institusjonene til å arbeide for at studentene tar deler av graden i utlandet.

Forskerutveksling er også en viktig del av internasjonaliseringen. Det må være et mål at flere norske forskere skal arbeide ved de fremste lærestedene internasjonalt og at norske læresteder skal være attraktive for fremstående utenlandske forskere. Dette er viktig for å styrke norsk forskning som en del av et større internasjonalt miljø. Internasjonalisering blant fagstaben vil trolig også ha en positiv effekt på studentutveksling.

Informasjon, rådgivning og veiledning for studenter som skal velge studietilbud er en felles utfordring for alle som er engasjert i internasjonalisering av utdanning. Dette gjelder ikke minst behovet for å gjøre tilgjengelig informasjon om studietilbud av høy kvalitet og motivere ungdom til å søke opptak ved slike institusjoner. Det er også behov for mer tilgjengelig informasjon om de muligheter som ligger i eksisterende samarbeidsavtaler mellom norske og utenlandske utdanningsinstitusjoner. Senter for internasjonalisering av høgre utdanning (SIU) er: ” *eit kompetanse- og informasjonssenter som fremjar internasjonalt samarbeid innan utdanning og forskning. SIU er eit statleg forvaltingsorgan under Kunnskapsdepartementet (KD).* ” Senteret har en helt sentral rolle når det gjelder å iverksette vedtatt politikk. Vi mener det vil være viktig å foreta en grundig gjennomgang av senterets oppgaveportefølje, organisering og arbeidsmåte.

Studiefinansiering

Dagens regler for godkjenning og finansiering av studier i utlandet understøtter ikke i tilstrekkelig grad en politikk for internasjonal mobilitet. I stedet for å stille vilkår om like studier og at man skal lære det samme på samme tid som er normert studietid i Norge, bør tilnærmingen være at studiene skal være likeverdige. Det som kan godkjennes av internasjonalt anerkjente institusjoner, bør også kunne godkjennes i Norge. Hovedregelen må legge til rette for, og oppmuntre til, studier i utlandet. Dermed må det også innføres støtte til det første året av bachelorutdannelse i USA og ikke-vestlige land. For å fange opp de tilfeller hvor det åpenbart er nødvendig med særskilt godkjenning, må GSU-listen revideres og forenkles gjennom et arbeid med bred deltakelse fra alle berørte parter. Tilleggsstipend bør kunne gis til studenter som ønsker å studere ved institusjoner med høy egenbetaling, særlig ved studiesteder som tilbyr utdanning av stor betydning for Norge som kunnskapsnasjon.

Samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner

Internasjonalisering handler også om styrket samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner i Norge og utlandet, bl.a. gjennom utvikling av felles studietilbud og joint degrees. Det er viktig å skape insentivordninger som stimulerer en slik utvikling. Internasjonalisering gjennom samarbeid om utdanningsprogrammer har etter vår mening et stort potensial og som bør tillegges betydelig vekt i meldingen. Dette betyr at det også må legges til rette for en

bredere internasjonalisering på institusjonsnivå. Særlig ledere og mellomledere bør være omfattet av insentivordninger.

Utenlandske elever og studenter i Norge

Norge må være tilgjengelig for elever og studenter fra utlandet. Dette er en ressurs for utdanningsinstitusjoner og arbeidsliv som vi ikke benytter oss godt nok av i dag. Den engelskspråklige formidling ved norske institusjoner bør styrkes. Det bør også rettes oppmerksomhet mot hvordan det å ha internasjonale studenter ved norske utdanningsinstitusjoner påvirker og styrker utdanningen. Det må legges bedre til rette for at utenlandske studenter i Norge kan lære språk og delta i samfunnslivet under studier, og få mulighet til å søke arbeid i Norge etter fullført utdanning.

Utdanningsadministrasjonens rolle

Vi vil også understreke betydningen av en tiltakende internasjonalisering av utdanningsadministrasjonen på alle nivåer. Det er en forutsetning at de som arbeider med en internasjonaliseringpolitikk gis mulighet til å være internasjonale. Vi mener det kan gjøres mye internt i så vel den sentrale som den lokale utdanningsadministrasjon, og selvsagt også av de organisasjonene som er avsendere av dette dokumentet.

Gjennomføring av en politikk for styrket internasjonalisering av utdanning krever et bredt samarbeid. Regelverk og offentlige tiltak må følges opp med holdningsdannende arbeid og praktisk tilrettelegging. Her ønsker våre organisasjoner å være konstruktive bidragsyttere.

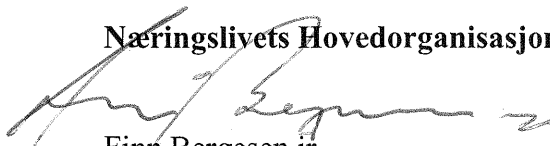
Vennlig hilsen

AFS Norge Internasjonal Utveksling

Pernilde Vikanes
Generalsekretær

Næringslivets Hovedorganisasjon

Finn Bergesen jr.
Administrerende direktør

Akademikerne

Christl Kvam
Leder

Studentenes landsforbund

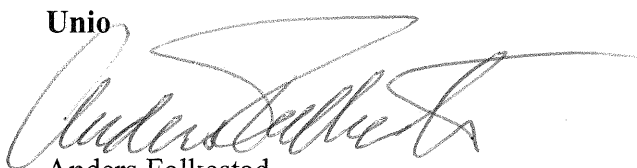
Olav Øye
Leder

ANSA – Association of Norwegian Students Abroad

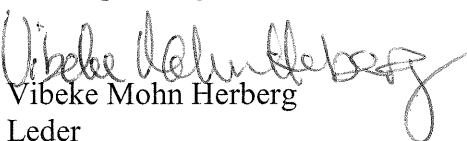
Anders Fjelland Bentsen
President

Unio

Anders Folkestad
Leder

Elevorganisasjonen

Vibeke Mohn Herberg
Leder

Youth for understanding (YFU)

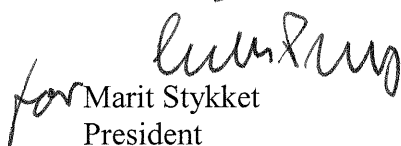
Heidi Furustøl
Generalsekretær

Landsorganisasjonen i Norge

Roar Flåthen
Leder

NITO

Marit Stykket
President

Norsk Studentunion

Per Anders Torvik Langerød
Leder